

3. Європейська хартія місцевого самоврядування. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_036?lang=en (дата звернення: 12.01.2021).

4. Jonassen C.T. Community Typology – Community Structure and Analysis. N.-Y. [s.n.], 1959.

5. Hillery G.A. Definitions of community: areas of agreement. *Rural Sociology*. 1955. Vol. 20. Pp. 111–123.

УДК 378.147.89 (043.2)

Собкова В.В., магістр права,
м. Легниця, Республіка Польща
Текеджанова К.Б., здобувач вищої освіти,
другий (магістерський) рівень,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна

УДОСКОНАЛЕННЯ НАУКОВО-ДОСЛІДНОЇ РОБОТИ МАЙБУТНІХ ЮРИСТІВ

На сучасному етапі освіта має забезпечувати можливості для саморозвитку та прояву власного творчого потенціалу кожного здобувача освіти. Науково-дослідна робота (НДР) має допомогти молодим ученим оволодіти методикою наукових досліджень, розвинути навички самостійної пошукової роботи, творчу ініціативу та здібності до теоретичного аналізу. Великий вибір форм організації науково-дослідної діяльності студентів має велике значення для створення у закладі вищої освіти творчої атмосфери, а залучення студентів до наукових досліджень сприяє активізації їх розумової діяльності та самовдосконаленню.

Перед фахівцями постають вимоги щодо високого рівня професіоналізму та знань. Тільки ті здобувачі освіти, які засвоюють знання, будуть здатні виживати та конкурувати на ринку праці. А також вони зможуть продовжити навчання на третьому, освітньо-науковому рівні вищої освіти, який передбачає здобуття особою теоретичних знань, умінь, навичок та інших компетентностей, достатніх для продукування нових ідей, розв'язання комплексних проблем у галузі професійної та дослідницько-інноваційної діяльності [3, с. 201].

Успішним і належним виконання студентської науково-дослідної роботи можливе при дотриманні низки умов, а саме: участь студентів у науковій роботі протягом усього періоду навчання; поступове ускладнення завдань для студента в напрямі його спеціальності; забезпечення в науковій роботі взаємодії студентів старших і молодших курсів; зв'язок студентської наукової роботи з науковою і навчальною діяльністю випускових кафедр [4].

У Законі України «Про вищу освіту» основним завданням закладу

вищої освіти, університетів, інститутів, академій, є впровадження наукової діяльності шляхом проведення наукових досліджень і забезпечення творчої діяльності учасників освітнього процесу, підготовки наукових кадрів вищої кваліфікації і використання отриманих результатів в освітньому процесі [1]. У вітчизняних закладах вищої освіти упродовж років склалися певні форми НДР студентів. По-перше, це участь студентів у різноманітних видах аудиторної роботи (лекції, семінари) з елементами наукових досліджень; по-друге, індивідуальна робота викладачів зі студентами; по-третє, НДР студентів у наукових гуртках; а також участь студентів у міжнародних та науково-практичних конференціях, семінарах тощо.

Кожна із цих форм НДР є особливою і потребує творчого підходу до її організації. Бажано, щоб студенти залучалися до виконання наукових досліджень на принципах власної зацікавленості. Ця діяльність повинна мати чітку структуру організації та достатнє фінансове забезпечення.

Важливою формою НДР студентів, що міститься в навчальних програмах, є впровадження елементів творчості на практичних заняттях. Формуванню навичок колективної творчості сприяють діалогова форма занять; проблемні лекції; круглі столи; ділові ігри; індивідуальні домашні завдання з елементами наукового пошуку.

Поєднати дослідну та навчальну роботу студентів можна у формі практичного семінару, який організовується таким чином, що кожен студент може виступити на ньому з доповіддю або повідомленням, яке буде присвячене підсумкам виконання наукового дослідження.

Одним з найбільш масових та вагомих заходів науково-дослідної роботи студентів ЗВО є студентські наукові конференції, які в деяких навчальних закладах проходять як Дні науки. Спільна робота та наукова співпраця сприяють посиленню почуття відповідальності в наукових дослідженнях і досягненнях.

Для студентів молодших курсів як форма науково-дослідної роботи найчастіше використовується предметний науковий гурток. До прикладу, на кафедрах Юридичного факультету Національного авіаційного університету діють студентські наукові гуртки «Правознавець», «Конституційне право України», «Кримінальне право України», «Актуальні питання права інтелектуальної власності», «Повітряне і космічне право». Члени наукового гуртка готують доповіді і реферати з різноманітної тематики, згодом їх заслуховують на засіданнях гуртка або науковій конференції. Членами гуртка можуть бути студенти групи, курсу та факультету закладу освіти, які краще опановують спеціальність, теоретично розширюють кругозір і наукову ерудицію, знайомляться зі станом розроблення наукових проблем у різних галузях науки [2].

Таким чином, науково-дослідна робота у межах навчального процесу є обов'язковим компонентом для кожного студента і охоплює майже всі

форми навчальної роботи: написання рефератів у процесі навчання з різних навчальних дисциплін за спеціальністю; виконання семінарських, практичних, самостійних завдань, контрольних робіт, які містять елементи проблемного пошуку; виконання індивідуальних завдань дослідницького характеру під час різних видів практики; розроблення методичних матеріалів із використанням дослідницьких методів (спостереження, анкетування, бесіда, соціометрія тощо); підготовка і захист курсових і дипломних робіт, пов'язаних з проблематикою досліджень кафедр [4, с. 162].

Отже, сучасний випускник закладу вищої освіти, зокрема й юридичного факультету, повинен уміти творчо застосовувати новітні досягнення науково-технічного прогресу у подальшій професійній та науковій діяльності.

Література

1. Про вищу освіту: Закон України від 1 лип. 2014 р. № 1556-VII. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>.
2. Види та форми науково-дослідної роботи студентів. URL: <http://www.info-library.com.ua/books-text-8404.html>.
3. Головка С.Г. Законодавче забезпечення інноваційної діяльності в умовах європеїзації вітчизняної університетської освіти. *Legal System of Ukraine under the Conditions of Society Transformation: a monograph*. European Institute of Further Education, Podhajska, Slovak Republic, 2020. 208 p. Pp. 190-202.
4. Зацерковний В.І., Тішаєв І.В., Демидов В.К. Методологія наукових досліджень. Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя. 2017. 23 с.

УДК 340(043.2)

Бородін І.Л., д.ю.н., професор,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна

ТЕОРІЯ ПРАВОРОЗУМІННЯ

Праворозуміння є основоположною, ключовою категорією юридичної науки, що обумовлює розуміння змісту усіх інших юридичних категорій понятійного апарату теорії права і держави. Для теорії права і держави основоположне значення має покладений в її основу той чи інший тип розуміння права. Саме тип праворозуміння визначає парадигму пізнання правових і державних явищ.

Юридичні науки сформували і обґрунтували два основні типи праворозуміння: юридичний (лат. «*jus*» – право) і легістський (лат. «*lex*» – закон). Легістський тип праворозуміння права передбачає сукупність законодавчо закріплених норм, забезпечених авторитетом чи примусовою силою держави. Відповідно до юридичного типу праворозуміння, право є